

Innst. 59 L

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra helse- og omsorgskomiteen

Prop. 141 L (2014–2015)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i alkoholloven og strålevernloven (varigheten på bevillinger mv. og laserpekere)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i proposisjonen endringer i alkoholloven som skal forenkle bevillingssystemet for kommunale salgs- og skjenkebevillinger samtidig som hensynene bak det kommunale bevillingssystemet ivaretas. Det foreslås at kommunale salgs- og skjenkebevillinger ikke må løpe ut etter fire år som i dag (fireårsregelen), men kan videreføres uten krav om ny bevilling (fornyelse). Videre foreslås det en endring som innebærer at det kan selges alkoholholdig drikk engros til bevillingshaver med salgs- eller skjenkebevilling for en enkelt bestemt anledning.

I tillegg foreslås en hjemmel i strålevernloven for beslag og destruksjon av ulovlig importerte laserpekere.

1.2 Varigheten på kommunale salgs- og skjenkebevillinger

De kommunale salgs- og skjenkebevillingene etter alkoholloven § 1-6 er i dag tidsbegrensede og kan maksimalt gis for fire år av gangen med opphør senest 30. juni etter at nytt kommunestyre tiltrer. Bestemmelsen innebærer at kommunale salgs- og skjenkebevillinger faller bort når bevillingsperioden er løpt ut, og virksomheter må derfor søke om å få ny bevilling for å kunne fortsette salgs- og skjenkevirksomheten.

Kommunen har plikt til å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan, og planen bør behandles i hver kommunestyreperiode. I 2013 var det 4 172 kommunale salgsbevillinger og 7 400 kommunale skjenkebevillinger.

I proposisjonen gjøres det rede for fordeler og ulemper ved dagens system med tidsbegrensede kommunale bevillinger. Etter Helse- og omsorgsdepartementets oppfatning er det behov for en alternativ ordning som reduserer byråkratiet og unødvendig ressursbruk, samtidig som hensynet til det lokale selvstyret, behovet for å luke ut useriøse aktører og kommunenes ansvar og mulighet for å føre en forsvarlig folkehelsepolitikk ivaretas på en god måte.

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i proposisjonen at fireårsregelen opprettholdes som hovedregel, men at det tas inn en unntaksbestemmelse i alkoholloven § 1-6, som gir kommunen anledning til å beslutte at gjeldende salgs- og skjenkebevillinger likevel ikke skal løpe ut etter fire år, men gjelde uten fornyelse. En forutsetning for å kunne fatte slikt unntak er at kommunen har foretatt en gjennomgang av alkoholpolitikken etter kommunevalget.

Det foreslås dermed en fleksibel unntaksregel som gir kommunen anledning til å beslutte at ingen bevillinger skal opphøre, beslutte at kun en avgrenset del av bevillingene (basert på objektive kriterier) ikke skal opphøre, slik at disse dermed kan videreføres uten å underlegges en ny søknadsprosess. Kommunen kan også bestemme at kun vilkårene for gjeldende bevillinger skal endres som alternativ til opphør av bevillingene, for eksempel sette vilkår om nye skjenketider for bevillinger.

Etter departementets oppfatning vil en slik løsning hvor alle bevillinger løper ut etter fire år som i dag, men med mulighet for kommunene til å gi unntak, tydeliggjøre best kommunenes plikt og rett til å

føre en bevisst bevillingspolitikk. Dette vil antakelig også gi en bedre oppfølging av intensjonen bak regelverket i praksis.

Departementet understreker i proposisjonen at forslag til endring av fireårsregelen ikke har til hensikt å redusere kommunenes ansvar for og rett til å føre en forsvarlig alkoholpolitikk som bl.a. ivaretar folkehelsehensyn. Det er heller ikke meningen at det skal være enklere å beholde bevillinger som burde være inndratt eller som ikke burde få fornyelse. Selv om kommunen ikke nødvendigvis ender med å endre alkoholpolitikken vesentlig etter nytt kommunevalg, er det viktig at kommunen har et bevisst forhold til bevillingspolitikken i kommunen, og at det gjøres en faktisk vurdering av hvordan bevillingspolitikken bør være utformet. Dersom det skal gjøres unntak fra kravet om fornyelse av salgs- og skjenkebevillingene, må dette være et bevisst valg med basis i den alkoholpolitikken og folkehelsepolitikken kommunen ønsker å føre.

Det foreslås at det tas inn et nytt fjerde ledd i § 1-6 om at beslutning om at bevillinger ikke skal opphøre, bare kan fattes dersom kommunen etter kommunevalget har foretatt en gjennomgang av alkoholpolitikken i kommunen, herunder vurdert bevillingspolitikken.

Departementet foreslår at kommunen kan gjøre unntak fra kravet om fornyelse for kun en avgrenset del av bevillingene, og at det bør overlates til kommunen selv å utforme kriterier på den måten den mener er mest hensiktsmessig for å avgrense hvilke bevillinger som faller i gruppene opphør/videreføring. Departementet foreslår derfor at det i bestemmelsen presiseres at kommunen kan legge vekt på de samme forhold som ved behandling av ny søknad om bevilling.

Departementet foreslår at fristen i alkoholloven § 1-6 første og annet ledd for fornyelse av bevillinger (bevillingens siste utløpsdato) endres til 30. september året etter kommunevalg. I tillegg beholdes bestemmelsen i § 1-6 siste ledd om at fristen utvides med tre måneder dersom fornyelse ikke er endelig avgjort innen bevillingsperiodens utløp. Det vil si at en bevilling som skal fornyes, maksimalt kan være gyldig til t.o.m. 31. desember året etter kommunevalget.

Departementet ser gode grunner til at de endringene som foreslås, også bør gjøres gjeldende på Svalbard, og vil vurdere en forskriftsendring i etterkant av Stortingets behandling av lovforslagene i proposisjonen.

Departementet legger til grunn at forslaget vil innebære en forenkling og effektivisering av kommunenes arbeid. Der kommunen velger å videreføre eksisterende kommunale bevillinger, vil dette medføre

re reduserte utgifter til gjennomføring av selve fornyelsesprosessen.

Departementet vil sikre at overgangen til en endret fireårsregel følges og evalueres.

1.3 Engrossalg ved bevilling for en enkelt bestemt anledning

Alkoholloven § 1-4c annet ledd bestemmer at engrossalg av alkoholholdig drikk ikke kan skje til den som bare har bevilling til salg eller skjenking for en enkelt bestemt anledning eller en ambulerende skjenkebevilling. Dette betyr blant annet at arrangørene av en festival eller andre tidsavgrensede begivenheter som har fått en kommunal bevilling for en enkelt bestemt anledning, ikke kan kjøpe alkoholholdig drikk direkte fra grossist, for eksempel fra et bryggeri. Dersom en bevilling i stedet gis for en bestemt del av året, kan bevillingshaver kjøpe direkte fra grossist. Departementet peker i proposisjonen på at det ikke er noen klar avgrensning av når et arrangement skal anses som en enkelt bestemt anledning og når det skal anses som en virksomhet for en bestemt del av året. Bestemmelsen er blitt fortolket slik at det ikke er naturlig å snakke om en enkelt bestemt anledning når arrangementet varer mer enn tre til seks dager. Departementet antar at praksis varierer noe fra kommune til kommune.

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i proposisjonen en endring i alkoholloven § 1-4c annet ledd som innebærer at det kan selges alkoholholdig drikk fra grossist til bevillingshavere som har bevilling for en enkelt bestemt anledning, på vilkår om at styrer og stedfortreder har dokumentert kunnskap om alkoholregelverket (kunnskapsprøve). Kravet om kunnskapsprøve til bevillingshaver for en bestemt anledning vil etter departementets oppfatning innebære en harmonisering av de kravene som stilles til andre bevillingshavere som kan kjøpe inn fra grossist.

Arrangementer hvor alkohol serveres uten vederlag, men som må ha skjenkebevilling etter alkoholloven § 8-9, for eksempel bryllup, vennefester og firmafester, vil fortsatt ikke kunne kjøpe alkoholholdig drikk fra grossist.

Forslaget om å åpne for at det kan selges alkoholholdig drikk engros til innehavere av salgs- og skjenkebevillinger for en enkelt bestemt anledning, vil ikke innebære noen særlige økonomiske eller administrative kostnader for kommunene.

1.4 Hjemmel for destruksjon av ulovlige laserpekere

Den 1. januar 2015 trådte strålevernforskriften § 8 tredje til femte ledd om forbud mot sterke laserpekere i kraft. Departementet har varslet et behov for å effektivisere håndhevingen av forbudet og fremmer

i proposisjonen forslag om lovhjemmel for beslag og destruksjon av ulovlig importerte laserpekere. Forslaget er utformet som en ny § 19a i strålevernloven.

Med en hjemmel for toll- og avgiftsetaten til å beslaglegge og destruere ulovlig importerte laserpekere, vil det bli vesentlig enklere for etaten å sørge for at sterke laserpekere tas ut av sirkulasjon, uten at politiet må involveres.

Beslagleggelse og destruksjon vil etter forslaget skje i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Utgangspunktet er derfor at lovens krav til forhåndsvarsling, utrednings- og informasjonsplikt, partsynsyn, krav til skriftlig og begrunnet vedtak, klage, omgjøring og sakskostnader gjelder på vanlig måte. Det foreslås et unntak for de tilfellene der importøren ikke gir tilbakemelding på varselet om at laserpekeren vurderes beslaglagt og destruert, hvor det gjøres unntak fra kravet om at enkeltvedtak skal være skriftlige, begrunnet, og at parten underrettes om vedtaket.

Forslaget innebærer ingen økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. En hjemmel for beslagleggelse og destruksjon vil forenkle toll- og avgiftsetatens jobb, da de vil kunne stanse og eventuelt destruere alle sterke laserpekere som importeres til Norge uten gyldig godkjenning. Den foreslåtte hjemmelsbestemmelsen vil dermed gjøre håndhevingen av laserpekerforbudet enklere og mindre byråkratisk enn i dag.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ruth Grung, Ingvild Kjerkol, Tove Karoline Knutsen, Torgeir Micaelsen og Line Kysnes Vennesland, fra Høyre, Kristin Ørmen Johnsen, Elisabeth Røbekk Nørve, Sveinung Stensland og Tone Wilhelmsen Trøen, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud, lederen Kari Kjønås Kjos og Morten Wold, fra Kristelig Folkeparti, Olaug V. Bollestad, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, fra Venstre, Ketil Kjenseth, og fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, viser til de foreslåtte endringene i alkoholoven og strålevernloven.

Varigheten på kommunale salgs- og skjenkebevillinger

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, mener at de foreslåtte endringene i alkoholovens fireårsregel kan bidra til å skape et enklere og mer effektivt regelverk, mindre byråkrati og frigjøre arbeidskraft til andre oppgaver i kommunal forvaltning; som bedre kontroller og dia-

logbasert arbeid for å sikre bedre etterlevelse av bevillinger.

Flertallet er av den oppfatning at med de foreslåtte endringene i alkoholovens fireårsregel er det viktig å understreke kommunenes ansvar for å foreta en gjennomgang av egen alkoholpolitikk etter at det har vært kommunevalg.

Endringene innebærer ikke en oppmykning av kravene for å få skjenkebevilling, men representerer en forenkling i kommunenes saksbehandling og bedre forutsigbarhet for næringslivet.

Flertallet registrerer at gjeldende regelverk fører til at kommunene må bruke større ressurser på saksbehandling av salgs- og skjenkebevillinger enn det man vil måtte om det fremlagte lovforslaget vedtas.

Flertallet viser til at lovforslaget ivaretar hensynet til det kommunale bevillingssystemet, og at det foreslås at salgs- og skjenkebevillinger ikke automatisk må løpe ut etter fire år, som i dag, men kan videreføres uten krav om ny bevilling.

Flertallet viser til at av de 62 kommunene som har kommentert endring av fireårsregelen i høringsprosessen, er det bare tre som ikke støtter endring av regelverket.

Flertallet mener det er riktig at endringene i fireårsregelen i alkoholoven også gjøres gjeldende på Svalbard.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti legger til grunn for den foreslåtte lovendringen at hovedlinjene i norsk alkoholpolitikk opprettholdes, og at endringene gjøres for å fjerne unødvendige reguleringer og totalt sett bidrar til å sikre legitimiteten til alkoholpolitikken som helhet. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av alkoholovens formålsparagraf om

«å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære.»

Disse medlemmer viser til at ved gjennomføring av proposisjonens foreslåtte endringer må kommunestyrene fortsatt foreta en aktiv handling når de fatter vedtak om unntak om å videreføre bevillinger uten ny søknadsprosess, og det forutsettes i lovforslaget at kommunen foretar en gjennomgang av egen alkoholpolitikk etter et kommunevalg. Disse medlemmer vil understreke at bevillinger som kommunen beslutter skal løpe videre, gjelder i inntil fire nye år.

Disse medlemmer viser til at de foreslåtte endringene vil bidra til større grad av likhet og forutsigbarhet for den enkelte bevillingshaver – uavhengig av hvilken kommune man driver næringsvirk-

somhet i. På denne bakgrunn støtter disse medlemmer den foreslåtte lovendringen. Samtidig vil disse medlemmer understreke at det er et politisk ansvar å sikre aktivt forebyggende arbeid og en solidarisk alkoholpolitikk som reduserer alkoholrelaterte skader og alkoholmisbruk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg regjeringens stadige liberalisering av alkoholpolitikken, og vil spesielt peke på den kraftige økningen i taxfree-salget. Ordningen har fått et omfang som utfordrer norsk alkoholpolitikk. Disse medlemmer mener det er vesentlig å følge nøye med på utviklingen som følger av regjeringens politikk.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet understreker at den første utvidelsen av taxfree-ordningen på 24 år ble gjennomført av den rødgrønne regjeringen med virkning fra 1. juli 2006. Da ble vinkvoten doblet, og den daværende finansministeren fra Sosialistisk Venstreparti uttalte til VG at det var fordi hun ønsket å justere kvotereglene slik at de ble mer akseptable. Disse medlemmer påpeker at det er akkurat det samme ønsket dagens regjering har, nemlig å legge til rette for en taxfree-ordning som er akseptable og i samsvar med det publikum ønsker.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er opptatt av å føre en restriktiv alkoholpolitikk, hvor pris, tilgjengelighet og reklameforbud er avgjørende faktorer for forebygging. Vi vet at dersom gjennomsnittsforkonsumet øker, øker også antall personer med mer alvorlige rusproblemer. Disse medlemmer støtter en videreføring av de universelle og regulatoriske virkemidlene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ikke støtter forslagene til endringer i alkoholloven om at kommunale salgs- og skjenkebevillinger kan videreføres i inntil fire nye år uten krav om søknad om ny bevilling. Disse medlemmer registrerer at blant høringsinstansene som ikke støtter de foreslåtte endringene i alkoholloven, er blant andre Oslo kommune, Politidirektoratet og Helsedirektoratet.

Disse medlemmer mener at kommunene vil svekkes som alkoholpolitisk aktør ved denne lovendringen. Forslaget innebærer at kommunale salgs- og skjenkebevillinger ikke må løpe ut etter fire år, som i dag, men at kommunen etter et kommunevalg kan beslutte at alle eller enkelte bevillinger kan viderefø-

res i inntil fire nye år uten krav om søknad om ny bevilling. Departementet skrev selv i sitt høringsnotat at fireårsregelen innehar et forebyggende element fordi bevillingshaver vet at bevillingen vil bli gjenstand for ny vurdering. Disse medlemmer mener det er viktig å opprettholde denne stimulansen til etterfølgelse av alkoholloven for bevillingshavere.

Disse medlemmer viser til at Oslo kommune i sin høringsuttalelse skrev at:

«Fireårsordningen representerer ikke bare en mulighet for lokalpolitikere til å endre alkoholpolitikken fra forrige periode, men den bidrar til en reell opprydningsaksjon i skjenkenæringen. Dette gjelder ikke bare når det kommer til antall avslag som ikke oppfyller vilkårene i alkoholloven, men også sett hen til antall eierskifter som oppdages i prosessen eller steder som ikke lenger har drift.»

Og videre:

«Ordningen med dagens fireårsregel viser etter Oslo kommunes syn at et stort antall av bransjens aktører ikke håndhever den meldeplikten som følger implisitt av alkoholloven, og direkte av serveringsloven § 14 Melding om endringer ved serveringsstedet. Stedene blir driftet i strid med den informasjon som ble gitt på søknadstidspunktet.»

Oslo kommune oppga også at:

«Stråmannsvirksomhet er utbredt i bransjen og arbeid knyttet til avdekking av uriktige eierforhold er et sentralt ledd i bekjempelsen av økonomisk kriminalitet og fremmer seriøs drift av skjenkesteder.»

Disse medlemmer viser videre til at Oslo kommune oppgir at tall fra fornyelsen i 2012 viser et annet bilde enn i 2008, og bidrar derfor i større grad til å belyse situasjonen slik den er per i dag. Oslo kommune mottok 1 370 søknader om fornyelse av salgs- og skjenkebevillinger for 2012. Av disse ble det avdekket 96 eierskifter, hvor bevillingshaver ikke hadde meldt fra om endringer i eiersammensetningen eller overdragelse til ny driver i løpet av bevillingsperioden. Over 70 prosent av høringsuttalelsene kom med bemerkninger. Det ble sendt utkast til avslag i 117 saker og fattet endelig avslag i til sammen 72 søknader.

Disse medlemmer vil påpeke at Oslo kommune er en tung høringsinstans i denne sammenhengen, som ansvarlig for Norges høyeste bevillingsmasse. Disse medlemmer mener det er beklagelig at regjeringspartiene legger så mye vekt på det de omtaler som forutsigbarhet for næringslivet, at de fratar kommunene alkoholpolitiske verktøy, som blant annet Oslo kommune kan dokumentere virker i arbeidet mot useriøse aktører og kriminalitet i skjenkebransjen. Disse medlemmer viser til at Politidirektoratet i sin høringsuttalelse bemerker at kom-

munenes kontroll med salgs- og skjenkebevillingene i et kriminalitetsforebyggende perspektiv er et viktig verktøy for å begrense antall useriøse aktører i bransjen. Og videre mener disse medlemmer at det vil ha en preventiv effekt dersom bevillingshaver vet at bevillingen blir gjenstand for ny vurdering med jevne mellomrom. Politidirektoratet skriver:

«Etter direktoratets vurdering vil kommunene miste et viktig alkoholpolitisk redskap dersom ordningen med tidsavgrensede bevillinger oppheves. En jevnlig og fast fornyelse av bevilling vil gi kommunene en mulighet til å fornye alkoholpolitikken i kommunene, endre antall bevillinger, samt endre vilkår for bevillinger. Søndre Buskerud politidistrikt bemerker i sin høringsuttalelse at vandelskontrollen nærmest utelukkende skjer i forbindelse med søknad om salgs- eller skjenkebevilling, eller fornyelse av denne.»

Disse medlemmer viser til at Oslo kommune i sin høringsuttalelse skrev at en opphevelse av tidsbegrensningen vil gi økt behov for løpende kontroll og større krav til utforming av alkoholpolitisk handlingsplan, herunder en mer detaljert utforming av kommunens bruk av vilkår, konsept, tidsbestemmelser m.m. Kommunen konkluderte slik om økonomiske og administrative besparelser:

«Oslo kommune vurderer på denne bakgrunn at en opphevelse av tidsbegrensede bevillinger samlet sett ikke vil medføre økonomiske og administrative besparelser. Ressursbruken vil fordeles mer jevnt utover hele bevillingsperioden, men den totale arbeidsmengden vil etter Oslo kommunes syn ikke avta. Videre vil de forholdene som med dagens regelverk avdekkes under fornyelsen, ved en endring måtte avdekkes fortløpende og ved en selekteringsprosess. Oslo kommune bemerker at dette arbeidet vil være minst like tid- og ressurskrevende, om ikke mer, som dagens system.»

Disse medlemmer vil også vise til at Politidirektoratet i sin høringsuttalelse omtaler ressursbruken, og at mindre ressursbruk som følge av oppheving av fireårsregelen følges av økt behov for kontroller og at politidistrikt uttrykker bekymring for at bortfall av preventiv effekt kan gi økt behov for politiressurser. Helsedirektoratet var også kritiske til argumentet om ressursbesparelse. Direktoratet påpeker også at utvelgelse av enkeltbevillinger for fornyelse i praksis kan bli ressurskrevende for kommunene og føre til at bevillingshavere blir, eller mener seg, forskjellsbehandlet.

Disse medlemmer mener også at en gjennomgang etter valg av nytt kommunestyre bidrar til bevisstgjøring og ansvarliggjøring av det nye kommunestyret for den lokale alkoholpolitikken. Dette er viktig fordi alkohol er en vare med store folkehelseutfordringer knyttet til seg, både for konsumenter, tredjeparter og samfunnet som helhet. Kommuner

har stort ansvar som lokal alkoholmyndighet, og dette ansvaret må praktiseres med tydelighet.

Disse medlemmer mener at lovforslaget over tid legitimerer en praksis der alkoholpolitisk kompetanse i kommunene blir mindre viktig å opprettholde og at oppmerksomhet og prioritering av alkoholpolitikken blir mindre. Disse medlemmer mener det er uheldig dersom det i praksis blir slik at kommunenes mulighet til å inndra bevillinger begrenses til skjenkekontroller og ikke i forbindelse med gjennomgang av bevillinger hvert fjerde år som i dag. I loven oppgis som en forutsetning for å fatte slikt unntak at kommunen har foretatt en gjennomgang av alkoholpolitikken etter kommunevalget. Men det er allerede i dag lovfestet at alle kommuner skal utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan; noe hvert kommunestyre må stå ansvarlig for. Disse medlemmer mener derfor at en slik gjennomgang av alkoholpolitikken er et betydelig svakere virkemiddel enn dagens praksis, der kommunene i tillegg foretar en konkret vurdering av bevillingene hvert fjerde år. Disse medlemmer mener dagens plikt også fungerer som en rettighet for kommunene; blant annet i møte med lokalt næringsliv. Disse medlemmer mener en mulighet til å videreføre bevillinger uten krav om søknad raskt kan bli en forventning om at kommunene viderefører bevillinger uten søknad.

Disse medlemmer mener Prop. 141 L (2014-2015) Endringer i alkoholloven og strålevernloven (varigheten på bevillinger mv. og laserpekere) føyer seg til rekken av forslag Solberg-regjeringen har fremmet som innebærer en liberalisering av alkoholpolitikken. Regjeringen utfordrer en folkehelsefremmende alkoholpolitikk ved å uthule Vinmonopolet gjennom en kraftig økning i taxfree-salget, uthule reklameregelverket, svekke kommunene som alkoholpolitisk aktør gjennom dette lovforslaget, et prikkbelastningssystem som innebærer høyere terskel for sanksjoner enn praksis i mange kommuner har vært, ved utvidede åpningstider for Vinmonopolet og ved økte salgsmuligheter for aktører utenfor Vinmonopolordningen. Disse medlemmer mener det er bekymringsfullt at de endringer som foretas på det alkoholpolitiske området i sum bringer samfunnet i retning av økt tilgjengelighet til alkohol for en lavere pris.

Disse medlemmer mener regjeringens alkoholpolitikk er uoversiktlig og fører til mindre forutsigbarhet, fordi endringene fremlegges stykkevis og ikke gir Stortinget eller høringsinstansene mulighet til å foreta en helhetlig og sammenhengende vurdering. Oslo kommune skriver i sin høringsuttalelse at:

«Oslo kommune påpeker også at det er utfordringer knyttet til at alkoholloven søkes endret bit for bit,

uten en helhetlig vurdering av lovverket som sådan, samt harmonisering med serveringsloven.»

Disse medlemmer viser til at alkoholbruk volder stor skade, og av WHO er regnet som den tredje viktigste årsaken til sykdom og død. Det er dokumentert at pris og tilgjengelighet er de to faktorene som i størst grad påvirker befolkningens alkoholkonsum, og at land med en liberalistisk alkoholpolitikk har større utfordringer enn land med en restriktiv linje. Disse medlemmer mener Solberg-regjeringens alkoholpolitikk er usosial og bidrar til skritt i gal retning for alle som selv har alkoholproblemer eller er berørt av at andre har det, og for samfunnet som helhet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til viktigheten av å styrke kommunenes kontrollarbeid, for å gi trygg forvaltning av alkoholloven. Dette medlem mener det er gode grunner til å gi kommunene bedre finansiering av slikt arbeid, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at kommunene selv kan vedta tillegg i bevillingsgebyrene, utover dagens fastsatte satser, for å finansiere økt kontroll med skjenking og salg av alkohol.»

Engrossalg ved bevilling for en enkelt bestemt anledning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er et bredt flertall blant høringsinstansene til forslaget om engrossalg når det gjelder bevilling for en enkelt bestemt anledning. Det vises til at bakgrunnen for endringen er uheldige utslag av dagens bestemmelser. For eksempel ved større festivaler og arrangementer som strekker seg over en kortere periode, hvor arrangørene ikke har kunnet kjøpe alkoholholdig drikk fra grossist. Flertallet imøteser endringen med ønske om å skape et enklere og mer effektivt regelverk.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at det foreslås å åpne for at det kan selges alkoholholdig drikk fra grossist til bevillingshaver med salgs- eller skjenkebevilling for én enkelt bestemt anledning. Disse medlemmer støtter ikke en slik endring av alkoholloven, og mener dette vil svekke Vinmonopolets stilling og ytterligere øke andelen av alkoholom-

setningen i Norge som går utenom Vinmonopolet. Disse medlemmer mener at kjøp av alkoholholdig drikk fortsatt bør skje gjennom Vinmonopolet, og ikke direkte fra grossist.

Disse medlemmer viser til at flere høringsinstanser påpeker at salg engros kan føre til reduserte priser på alkohol og dermed høyere konsum. Helsedirektoratet skriver i sin høringsuttalelse at forslaget om å tillate salg av alkoholholdig drikk engros til bevilling for en enkelt anledning vil ha konsekvenser utover det som oppgis som formålet med forslaget. Antallet bevillinger vil stige, og allerede i dag er det mangelfull registrering i bevillingsregistre som er grossistenes mulighet til å sjekke om kjøper har bevilling, det kan oppstå tilfeller der det søkes om bevilling for en enkelt bestemt anledning, på tross av at arrangementet har stor omsetning dersom dette oppfattes å gi gunstigere vilkår når det gjelder gebyrer m.m. Videre ble det reist spørsmål om sikring av varelagre og hvordan overskuddslager skal håndteres. Disse medlemmer deler disse innvendingene, og kan ikke se at lovforslaget svarer godt nok på høringsinstansene betimelige påpekninger, selv om det foreslås i § 1-4 c annet ledd å innføre vilkår om at styrer og stedfortreder har dokumentert kunnskap om alkoholregelverket (kunnskapsprøve), dersom det selges alkoholholdig drikk fra grossist til bevillingshavere som har bevilling for en enkelt bestemt anledning.

Hjemmel for destruksjon av ulovlige laserpekere

Komiteen viser til endringen som er foreslått i strålevernloven og mener det er fornuftig å gi toll- og avgiftsetaten hjemmel til å beslaglegge og destruere ulovlig importerte laserpekere. I så måte vises det til at lovhjemmelen vil tilsvare den man har i legemiddeloven om privatimport av legemidler. Komiteen viser samtidig til at endringene knyttet til strålevernloven vil forenkle toll- og avgiftsetatens arbeid.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at kommunene selv kan vedta tillegg i bevillingsgebyrene, utover dagens fastsatte satser, for å finansiere økt kontroll med skjenking og salg av alkohol.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding til A (endringer i alkoholloven) fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Framskrittspartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens tilråding til B (endringer i strålevernloven) fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slike

vedtak til lover:

A.

Vedtak til lov

om endringer i alkoholloven
(varigheten på bevillinger mv.)

I

I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. gjøres følgende endringer:

§ 1-4 c annet ledd skal lyde:

Engrossalg av alkoholholdig drikk som ikke skjer til kjøper i *utlandet*, kan bare skje til den som har bevilling til detaljsalg, skjenking eller tilvirkning av vedkommende drikk, eller som kan drive engrossalg. Engrossalg kan likevel ikke skje til den som bare har bevilling til salg eller skjenking for en enkelt bestemt anledning, *med mindre styrer og stedfortreder har dokumentert kunnskap om alkoholloven og bestemmelser gitt i medhold av den*, eller til den som har en ambulerende skjenkebevilling. Selgeren plikter å forvise seg om at kjøperen har nødvendig bevilling eller kan drive engrossalg.

§ 1-6 første og annet ledd skal lyde:

Kommunal bevilling til salg av alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3 kan gis for 4 år av gangen, og med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer.

Kommunal bevilling til salg av annen alkoholholdig drikk enn nevnt i første ledd og til skjenking av alkoholholdig drikk kan gis for perioder inntil 4 år, og med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Slike bevillinger kan dessuten gis for en bestemt del av året, og for en enkelt bestemt anledning.

§ 1-6 nytt tredje og fjerde ledd skal lyde:

Kommunen kan beslutte at bevillinger etter første og annet ledd likevel ikke skal opphøre, men gjelde videre for en ny periode på inntil fire år med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Kommunen kan beslutte at ingen bevillinger skal opphøre eller fastsette nærmere retningslinjer for hvilke bevillinger det må søkes om fornyelse for. Ved fastsettelse av disse retningslinjene kan kommunen legge vekt på de samme forhold som ved behandling av ny søknad, jf. § 1-7a. I stedet for krav om fornyelse kan kommunen endre eller fastsette nye vilkår for bevillinger i samme utstrekning som ved behandling av ny bevilling, jf. §§ 3-2 og 4-3.

Beslutninger etter tredje ledd kan bare fattes dersom kommunen etter kommunevalget har foretatt en gjennomgang av alkoholpolitikken i kommunen, herunder vurdert bevillingspolitikken.

Nåværende § 1-6 tredje til femte ledd blir femte til syvende ledd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

B.

Vedtak til lov

om endringer i strålevernloven (laserpekere)

I

I lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling gjøres følgende endringer:

Ny § 19 a skal lyde:

§ 19 a Beslag og destruksjon av ulovlig importerte laserpekere

Laserpekere som importeres i strid med § 6 med forskrifter, kan tilbakeholdes, beslaglegges og destrueres.

Ved tilbakehold skal mottakeren varsles om at laserpekeren vil bli vurdert beslaglagt og destruert. Mottakeren skal gis mulighet til å uttale seg innen en nærmere angitt frist.

Dersom mottakeren ikke avgir uttalelse innen fristen, kan laserpekeren beslaglegges og destrueres uten at forvaltningsloven §§ 23, 24, 25 og 27 kommer til anvendelse.

Kongen kan gi forskrift om gjennomføring av denne bestemmelsen, herunder fastsette frister for å gi tilbakemelding på varsel gitt etter andre ledd.

*Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra klagerett
over vedtak fattet i medhold av denne bestemmelsen.*

II
Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 19. november 2015

Kari Kjønaas Kjos

leder

Morten Wold

ordfører